



**MAIG-
JULIOL
2020**

**GESTIÓ DEL
DESCONFINAMENT
ALS CENTRES
PENITENCIARIS
CATALANS**

**MONITORITZANT LA PRIVACIÓ DE
LLIBERTAD I L'ACTIVITAT POLICIAL
DURANT L'EMERGÈNCIA DEL COVID-19**

MONITORIZANT LA PRIVACIÓ DE LLIBERTAT DURANT EL DESCONFINAMENT DELS CENTRES PENITENCIARIS CATALANS DESPRÉS DE L'EMERGÈNCIA DEL COVID-19

En el context de la feina de monitorització que estem desenvolupant des de l'Equip SIRECOVI de l'Observatori del Sistema Penal dels Drets Humans (OSPDH), en el marc de el projecte de recerca **Monitoritzant la privació de llibertat i l'activitat policial durant l'emergència de la Covid-19**, de l'impacte que la pandèmia, i les mesures adoptades per les diverses administracions per fer-hi front, estan tenint en els centres penitenciaris de l'Estat, us presentem ara el segon informe de seguiment de la gestió del coronavirus en els centres penitenciaris catalans.

Mitjançant aquest monitoratge constant del sistema penitenciari es pretén llançar una radiografia (diagnòstic dinàmic) que reflecteixi, tant en una dimensió quantitativa com qualitativa, el nivell d'afectació que la pandèmia està tenint en els dos sistemes penitenciaris que coexisteixen a l'Estat espanyol. D'aquesta manera, a través d'aquest diagnòstic dinàmic es pretén oferir informació respecte el nombre de contagis, però també sobre les mesures adoptades per les administracions i les implicacions que aquestes estan tenint en relació amb certs aspectes com les comunicacions, la reducció de població penitenciària, els serveis de salut o les activitats de reinserció social, treball i educació.

Des del SIRECOVI vam publicar a principis del mes de juliol tres informes, en el marc d'aquest projecte d'investigació. Un, relatiu a la gestió duta a terme en els centres penitenciaris (CP) dependents de l'Administració General de l'Estat (AGE);

un altre, relatiu als CP dependents de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (SMPRAV); i un tercer, en el qual se sistematitzaven les principals recomanacions realitzades per organismes i entitats de la societat civil, tant a nivell internacional, com estatal i local.

Des del SIRECOVI, us convidem a que pugueu consultar els tres informes a través dels següents enllaços:

http://www.ub.edu/ospdh/sites/default/files/documents/publicacions/estado_cuestion_catalunya_catala_compressed.pdf

http://www.ub.edu/ospdh/sites/default/files/documents/publicacions/recomendaciones_compressed.pdf

http://www.ub.edu/ospdh/sites/default/files/documents/publicacions/estado_cuestion_espana_compressed_1.pdf

En l'informe relatiu a la gestió de la pandèmia als centres penitenciaris catalans, es van analitzar les principals mesures adoptades durant l'Estat d'Alarma per fer front a l'emergència sanitària. Ara, en aquest segon informe sobre els CP catalans, s'han sistematitzat les principals mesures adoptades, durant l'etapa anomenada de desconfinament o desescalada. Aquesta nova etapa recull el període aproximat comprès entre el passat 11 de maig, data marcada per la SMPRAV com l'inici de la Fase 0 a tots els CP de Catalunya, al 19 de juliol, dia establert com l'inici de la "nova normalitat".

Com en l'anterior informe, per a la realització d'aquest document, a més d'estudiar en profunditat les mesures adoptades per la SMPRAV, els seus documents operatius i les campanyes de comunicació que han dut a terme durant l'etapa objecte de la nostra anàlisi, s'ha analitzat el impacte de les mateixes creuant amb altres fonts, com són l'experiència de les persones privades de llibertat i de les seves famílies, i la informació que ens arriba per part de les organitzacions socials i dels grups de suport a persones privades de llibertat de tot el territori català. S'ha prestat atenció al seu torn als comunicats i denúncies dels diferents sindicats de treballadors i treballadores penitenciaris en la mesura que constitueixen un col·lectiu directament afectat per aquesta gestió.

Hem comptat també amb la valuosa informació proporcionada per entitats com el Servei d'Orientació Jurídica Penitenciària (SOJP) o el Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE), a més d'aquella - tot i que més limitada- que ens ha facilitat la mateixa SMPRAV.

S'ha dut a terme també una profunda anàlisi de material d'hemeroteca, encara que s'ha d'assenyalar que a diferència del que va passar durant l'Estat d'Alarma, on van ser nombroses les notícies que es feien ressò de la realitat que s'estava vivint als centres penitenciaris, durant la desescalada s'ha vist reduïda significativament l'atenció que s'ha prestat des dels mass media a la realitat que es viu dia a dia a les nostres presons, reprenent la clàssica tendència del poc interès per part dels mitjans de comunicació al que succeeix a l'interior de les presons.

S'ha d'assenyalar, finalment, que des de principis del mes de juliol, des de l'equip SIRECOVI hem pogut reprendre les visites als centres penitenciaris catalans i, per tant, les entrevistes amb les persones privades de llibertat. Aquestes visites, a més de permetre el funcionament òptim dels nostres Sistemes de Registre i Comunicació, constitueixen una font d'informació de gran utilitat per a estudiar els impactes que les mesures adoptades per fer front al Coronavirus estan tenint en les persones privades de llibertat.

L'informe segueix un format molt similar a l'informe anterior en què recollíem les principals accions adoptades als CP durant l'Estat d'Alarma, de manera que la informació es presentarà sistematitzada sobre la base de diversos blocs temàtics. Prèviament, però, es realitzarà una breu introducció a fi d'aclarir com s'ha dut a terme el desconfinament als centres penitenciaris catalans. Un cop més, conclourem l'informe amb una sèrie de valoracions elaborades després del diagnòstic realitzat.

Des de l'equip SIRECOVI, esperem que els resultats d'aquests diagnòstics puguin contribuir a la feina que estan realitzant altres organitzacions de drets humans, de familiars o suport a persones preses, a col·lectius de l'advocacia, i als propis responsables de les administracions públiques implicats.

EL PROCÉS DE DESCONFINAMENT LAS CENTRES PENITENCIARIS CATALANS

Com reconeix la mateixa SMPRAV, en el context dels CP catalans es van adoptar durant la fase de confinament més de 100 mesures d'alt impacte que han posat al límit la capacitat d'adaptació i resistència del sistema penitenciari català. Aquestes mesures podrien agrupar-se en tres blocs diferenciats: (1) mesures de barrera per impedir el contacte amb l'exterior, (2) mesures de separació interna per impedir l'expansió intermodular i (3) mesures de vigilància i control epidemiològic per evitar l'aparició de brots i tractar els afectats.

L'inici del desconfinament de la població general davant la fi de l'Estat d'Alarma, va comportar la necessitat d'establir un sistema paral·lel per procedir al desconfinament dels CP catalans, que permetés reprendre la normal activitat d'aquests espais eliminant, progressivament, les mesures més restrictives.

Amb aquest objectiu, la SMPRAV publicava el 17 de maig de l'any 2020,

un **Pla d'acció per a la transició del confinament pel Covid-19 als centres penitenciaris**, un document operatiu que recull les principals mesures i protocols a adoptar al costat dels termes i fases per a la seva implementació.

Per entendre com ha estat el procés de desconfinament als CP és important tenir en compte que la desigual desescalada a nivell comunitari ha comportat necessàriament un desconfinament també desigual als diferents centres penitenciaris, en funció de la regió sanitària en la qual es troben ubicats. D'aquesta manera, s'ha de considerar, d'una banda, el sistema de fases marcat pel Govern per a les diverses regions sanitàries del territori i, de l'altra, les fases específiques previstes en el Pla d'acció elaborat per la SMPRAV.

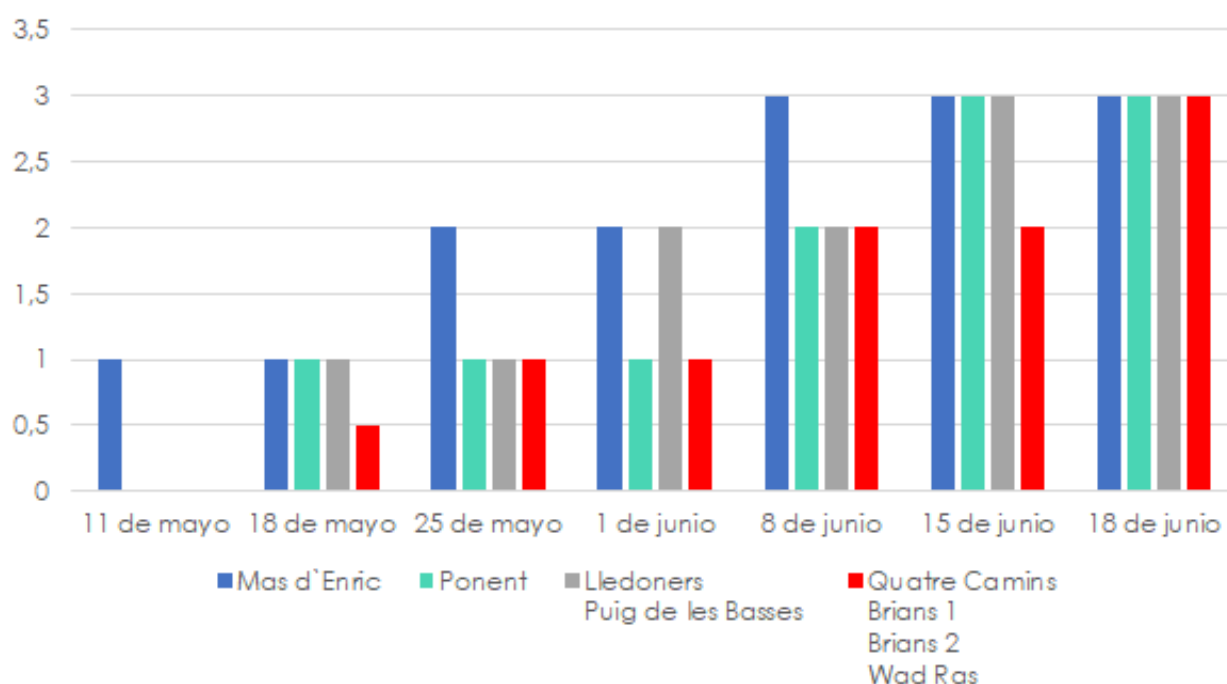
Igual que en el sistema de fases marcat pel Govern, el pla de desescalada de la SMPRAV estava dissenyat per anar implementant mesures de manera gradual, permetent



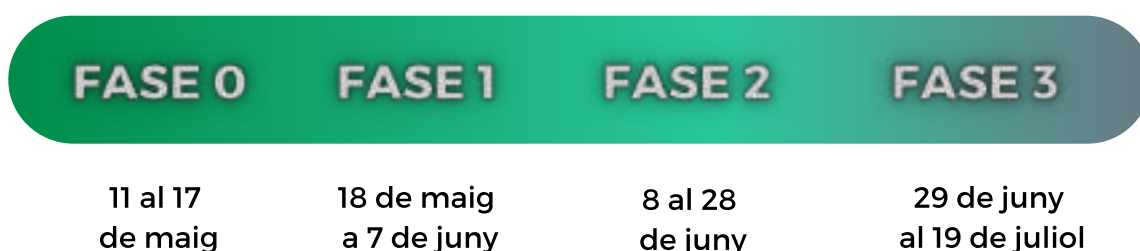
avaluar el seu impacte i introduir els correctius que fossin necessaris. Mentre en el Sistema de Fases marcat pel Govern - que va entrar en vigor el passat 11 de maig i comprenia fins al 21 de juny (data d'inici de la "nova normalitat" per al conjunt de la ciutadania) establí 5 fases (F0 a F4, sent la F4 l'anomenada "nova normalitat") - i fins i tot la possibilitat d'establir fases intermèdies- de diferent evolució en funció de cada regió sanitària; el pla d'acció de la SMPRAV, que abastava des de l'11 de maig fins al 19 de juliol, recollia 4 fases (F0 a F3), la progressió de les quals, com ara veurem, depenia d'una gran varietat de criteris.

En el gràfic número 1 es pot observar com ha estat la progressió de fases en el temps per a cada un dels centres penitenciaris de Catalunya, en funció de la regió sanitària en la qual es troben ubicats, i en el gràfic número 2 s'han marcat les fases del desconfinament gradual establertes per la SMPRAV.

GRÀFIC 1: FASES DESESCALADA CP SEGONS REGIÓ SANITÀRIA



GRÀFIC 2: FASES DESESCALADA ESTABLERTES PER LA SMPRAV



Font: Elaboració pròpia en base a dades publicades per la Conselleria de Justícia, Generalitat de Catalunya



Les fases de desescalada no s'han aplicat de manera uniforme a totes les presons de Catalunya. I és que el mateix Pla operatiu elaborat per la SMPRAV estableix que havien de ser els propis equips directius de cada centre els que haurien d'adaptar el pla macro a les característiques dels seus equipaments, requerint-se, però, informar el Comitè de Crisi de qualsevol possible canvi en la seva implementació. Es va establir, també, que havien de ser els diferents equips directius els encarregats de planificar i executar les estratègies comunicatives adreçades a les persones privades de llibertat, als treballadors / es i a qualsevol possible visitant del Centre.

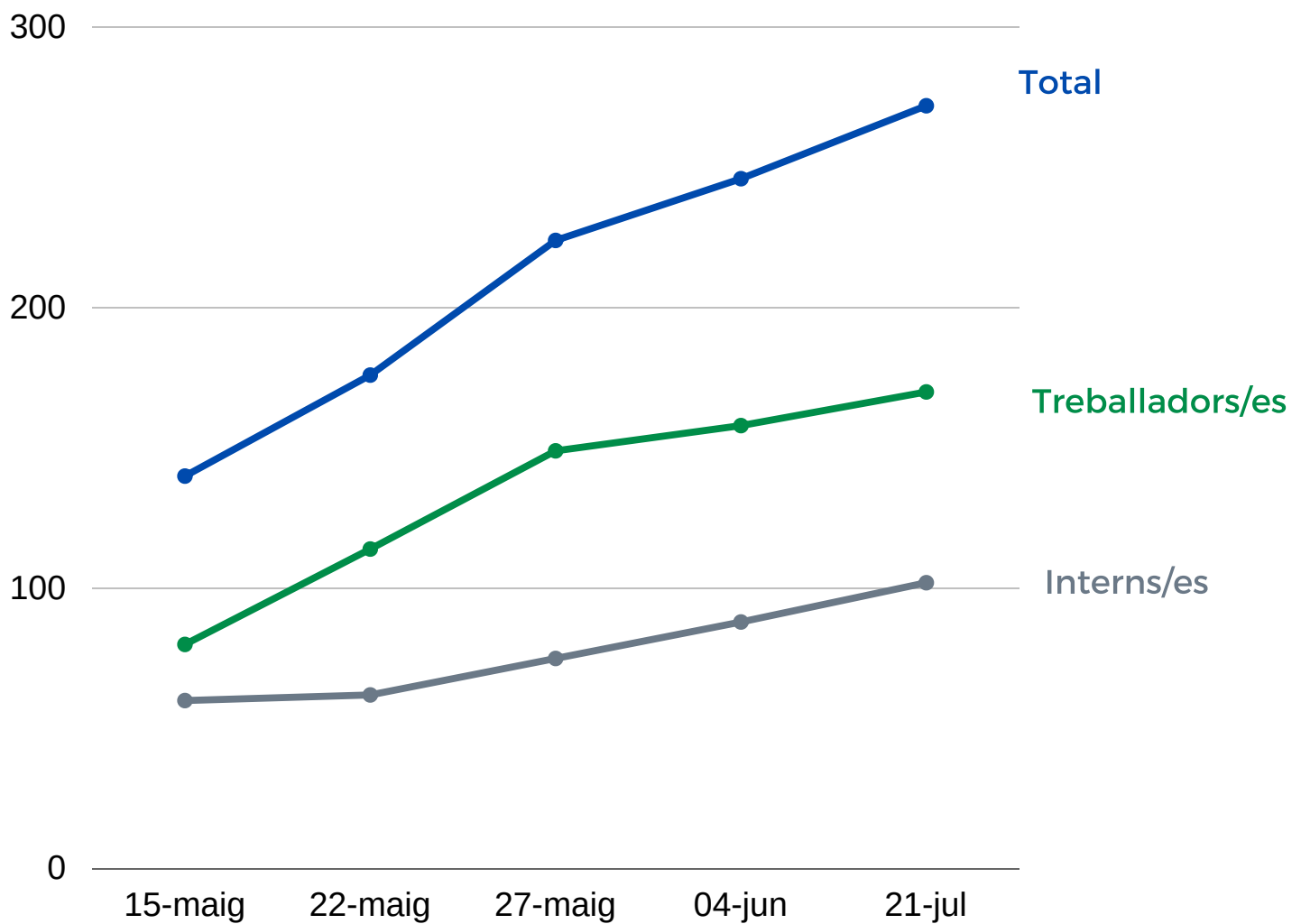
D'aquesta manera, durant les diferents fases de la desescalada les mesures a adoptar a cada CP van estar determinades per tres tipus de factors:

- (1) Situació de la pandèmia a nivell comunitari.
- (2) Situació de la pandèmia a nivell de cada centre: càrrega d'ocupació de les unitats especialitzades d'atenció a interns, nombre de mòduls confinats en cada CP, nombre de cel·les lliures per a l'aïllament preventiu en cada CP, l'aparició de nous positius i traçabilitat sobre la cadena de contagis.
- (3) Situació de la pandèmia a nivell treballadors/es de cada centre.

Pel que fa a les transicions entre fases, aquelles mesures que suposaven contacte amb l'exterior han depès de la fase en què es trobaven les regions sanitàries en què s'ubiquen els centres. D'aquesta manera, com es veurà amb més detall en l'apartat relatiu a mesures de comunicacions, aquestes es van anar reprenent de manera progressiva, començant per aquelles que no impliquen contacte físic. Un cop considerats els terminis marcats per la SMPRAV i el canvi de fase de la regió sanitària pròpia de centre, cada centre penitenciari va implementar la mesures en moments diferents i en moltes ocasions amb criteris diferents, generant confusió en els interns i en els seus familiars.

ESTADÍSTIQUES CONTAGIS

GRÀFIC 3: BALANÇ DEL NOMBRE D'AFECTATS PER COVID-19



Font: Elaboració pròpia en base a dades publicades per la Conselleria de Justícia, Generalitat de Catalunya

MESURES SANITÀRIES

12 de maig

Nombroses organitzacions socials de defensa dels drets humans presenten davant la SMPRAV unes propostes per a la desescalada als centres penitenciaris catalans respectuoses amb els drets de les persones preses.

Des d'aquestes entitats es denuncia que, malgrat que ja fa una setmana que el Govern central va aprovar les diferents fases en què es realitzaria el desconfinament, encara no s'ha publicat cap informació específica sobre com es durà a terme als centres penitenciaris catalans.

17 de maig

La SMPRAV publica el document operatiu que servirà de base per a la desescalada als CP catalans, tot i que explicitant que el mateix s'anirà actualitzant en funció del que determinin les autoritats sanitàries.

Pel que fa a les mesures generals de seguretat sanitària, aquestes s'agrupen en tres blocs:

1. Distància de seguretat interpersonal

Des de la SMPRAV s'estableix la necessitat de conscienciar les persones privades de llibertat i als treballadors/es penitenciaris de la necessitat d'evitar el contacte físic davant de qualsevol tipus d'activitat. Amb aquesta finalitat s'estableixen mesures per garantir que en les activitats grupals es mantingui sempre una distància de 1,5 m entre les persones preses, no podent-se, a més, ajuntar interns de diferents mòduls ni per a realitzar activitats, ni sortides programades, ni per comunicar. Així mateix, tots els espais (aules, patis, sales d'espera, menjadors etc ...) es poden utilitzar com a màxim fins a 1/3 de la seva capacitat màxima.

2. Mesures d'higiene

A fi de garantir la higiene, s'instal·laran diversos punts en cada centre (a les entrades de el centre, en els mòduls, a les aules, en els tallers, oficines, comunicacions, etc.) amb gels hidroalcohòlics. Davant la dificultat manifesta de mantenir les distàncies de seguretat en les comunicacions, es fa especial èmfasi en la necessitat d'utilitzar les mascaretes i extremar la higiene tant personal com dels espais.





S'estableix que els interns/es hauran de rentar-se les mans amb gel hidroalcohòlic abans d'entrar a comunicacions i al sortir de les mateixes, i s'han de desinfectar els espais de comunicacions després de cada ús.

Els interns, i fins i tot alguns dels treballadors, per contra, manifesten que no s'han instal·lat gels hidroalcohòlics en pràcticament cap dels llocs als quals tenen accés els interns i que aquests s'han instal·lat a l'entrada de el centre i a la entrada de comunicacions.

Els familiars, per la seva banda, manifesten que tot i que disposaven de gel desinfectant a l'entrada de comunicacions, els treballadors que allà es trobaven no duïen a terme un control per assegurar que tots els visitants en fessin ús.

Alguns interns manifesten que la higiene ha anat a càrrec d'ells en tot moment, utilitzant el sabó que compren a l'economat o el que se'ls lliura als interns sense recursos un cop al mes en els lots higiènics que es reparteixen,

sense que s'hagi dut a terme un repartiment extraordinari del mateix. En canvi, alguns interns van explicar que se'ls va lliurar lleixiu.

Pel que fa a la desinfecció dels espais de comunicacions, alguns interns i famílies coincideixen que no han constatat que aquestes desinfeccions es duguin a terme.

Des de l'equip SIRECOVI hem pogut constatar també en les nostres visites que no sempre els locutoris són desinfectats davant el canvi de comunicants (CP Puig de les Basses el 6 de juliol), havent, en una ocasió (CP Brians 2, el 7 de juliol), d'exigir a un treballador que facilités a un intern gel desinfectant perquè ell mateix pogués desinfectar l'interfon que acabava de fer servir un altre intern d'un departament diferent. En canvi, en la nostra última visita al CP Brians 1 el passat 23 de juliol, vam poder constatar que la higienització dels locutoris entre una entrevista i una altra era a càrrec de dos interns ordenances.

Pel que fa a la mascareta, durant la fase 0 i 1 es recomana a tots els interns i internes l'ús de la mateixa quan es trobin fora de la cel·la, però a partir de la fase 2 el seu ús s'estableix com a obligatori cada vegada que l'intern estigui fora de la seva cel·la i, per tant, durant les comunicacions. Pel que fa als treballadors i treballadores s'estableix l'obligatorietat de l'ús de mascareta durant tota la jornada laboral, amb independència de si es troben protegits o no pel vidre. Quant als guants, són d'ús obligatori només per al personal que realitza tasques de registres i escorcolls (recepció de paquets, personal del departament d'ingressos, personal que ha d'actuar per reduir a un intern, entre altres).

Familiars, presos i treballadors coincideixen que l'ús de la mascareta no ha estat generalitzat ni durant el confinament ni durant la desescalada. Alguns interns de diferents presons ens van informar - bé durant les nostres visites, bé durant trucades telefòniques o mitjançant els seus familiars - que des de l'inici del confinament només se'ls ha entregat dos mascaretes de roba, la higiene de la qual és a càrrec d'ells mateixos. En canvi, altres interns asseguren haver rebut fins a 6 mascaretes de roba des de l'inici del confinament. Membres del SIRECOVI van poder constatar en les seves visites com en algun cas els interns es movien pel CP sense fer ús de mascaretes.

3. Identificació, vigilància i seguiment dels contagiats

S'estableix la necessitat de realitzar proves PCR a tota la comunitat penitenciària per poder detectar amb rapidesa els casos positius de persones privades de llibertat i del personal penitenciari. A més, es decreta l'obligatorietat que a cada centre s'estableixin 4 tipus de mòduls diferenciats:

a) Mòduls per a interns i internes contagiats: els que han donat positiu, ingressen, al Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa (PHPT), o a la infermeria de B2 (homes), o a la infermeria de B1 (dones). El règim de vida en aquests mòduls es tradueix en un règim d'aïllament; els interns/es no poden sortir de la cel·la excepte per ordre de personal sanitari, a més està prohibit fumar fins i tot a l'interior de la cel·la i els interns/es no poden utilitzar el telèfon.

b) Mòduls d'aïllament sanitari destinats a aquelles persones privades de llibertat que han estat en contacte estricte amb un cas positiu.

c) Mòduls confinats: sempre que en un mòdul es detecti un cas positiu, després de traslladar l'intern al mòdul sanitari s'iniciarà un estudi dels contactes. El mòdul serà confinat i es declararà la quarantena per a tots els interns/es, que no podran sortir de la mateixa per cap raó en un període aproximat de 14 dies. A aquests mòduls només podrà accedir el personal sanitari i de règim interior.

d) Mòduls residencials habituals.



Pel que fa als nous ingressos, el protocol de la SMPRAV estableix que en el cas que l'intern/a presenti indicadors de risc, el funcionari es posarà la mascareta FFP2 i guants i acompanyarà l'intern a la cel·la d'aïllament sanitari del mòdul d'ingressos fins que sigui sotmès a revisió mèdica. Se li ha de lliurar roba fins que la seva s'hagi rentat i les seves pertinences se li lliuren després de 72 hores.

La durada de la quarantena per als nous ingressos evolucionarà d'acord vagi variant la fase en què es trobi el CP. Pel que fa als trasllats, els interns malalts seran traslladats en ambulància i ingressaran en mòduls per contagiats. Quan es traslladi a interns sans no serà necessària la quarantena, excepte si provenen de mòduls confinats.

25 de maig

A partir d'aquest moment se suspèn el període de quarantena de 14 dies implantat a la tornada de les sortides judicials i hospitalàries de les persones privades de llibertat en CP catalans.

Els resultats de les PCR realitzades per la SMPRAV als treballadors penitenciaris en resposta a la interlocutòria del TSJC, donen

un balanç de 72 positius i 100 no concloents sobre un total de 3288 proves realitzades.

La situació més greu es troba al CP Quatre Camins, on s'han diagnosticat 39 positius i 60 resultats no concloents.

Encara queden un gran nombre de treballadors pendents de la seva realització, incloent les plantilles dels centres ubicats a la província de Girona i dels centres oberts.

Des de CCOO denuncien que s'han de millorar els equips i mesures i equips de protecció, i que els contagis s'haurien minimitzat si s'hagués generalitzat l'ús de mascaretes FFP2.

27 de maig

Els tests massius realitzats en les últimes dues setmanes a interns i treballadors del CP Ponent han permès detectar el doble de positius que durant els primers dos mesos de la pandèmia. Concretament, en els últims dies han donat positiu 10 treballadors i un intern del mòdul 3, el qual va ser traslladat a la infermeria del centre al costat del seu company de cel·la, i la seva cel·la va ser desinfectada.

3 de juny

Des de la SMPRAV comuniquen que ja s'han realitzat la majoria de proves PCR a treballadors penitenciaris, estant encara a l'espera dels resultats.

Actualment són 293 els que es troben de baixa a causa de la COVID-19, i el major nombre d'afectats es troba als CP Quatre Camins (59) i Brians 2 (52).

Pel que fa a les proves realitzades a interns i internes, de moment s'han realitzat 5000 i se'n coneix el 90% dels resultats: 95,6% són negatives (4780), 0,77% positives (38,5), 3,14 % no concloents (157), 0,41% invàlides (20). Des de CCOO sol·liciten que s'ampliïn les dotacions de materials i d'EPI, i que es lliurin les mascaretes i guants necessaris.

4 de juny

Justícia inverteix més de 175.000 euros per comprar 17 càmeres i 38 pistoles tèrmiques per mesurar la temperatura en els accessos i prevenir així el contagi per COVID-19 a tots els CP, centres oberts, centres de menors de Catalunya i al PHPT, així com a les seus dels serveis socials d'execució penal, on es fa seguiment dels interns en llibertat condicional i s'ofereix atenció a les famílies.

Ara, cada persona que hi entri (familiar, treballador, col·laborador, etc.) s'ha de sotmetre a control de temperatura. Els treballadors dels accessos i d'entrades de mercaderies realitzaran aquests controls a distància, garantint el sistema la protecció de la privacitat de qui se sotmet a control.

Quan l'equip detecta una temperatura anòmla, a control impedeixen l'entrada i deriven el cas al personal sanitari, que és qui, en última instància, en permetrà o denegarà l'accés.



8 de juny

Amb l'inici de la Fase 2 marcada per la SMPRAV es redueix la quarantena per a nous ingressos dels 14 a 7 dies.

Actualment es troben de baixa per coronavirus 308 treballadors penitenciaris.

Des de CCOO exigeixen la realització de proves PCR a tots els interns o internes que ingressin per primera vegada a un centre penitenciari. Reclamen que al CP Brians 1, per la seva condició de centre de preventius, i als centres oberts, pel moviment de presos/es existent, s'hi han d'adoptar mesures especials.

La SMPRAV confirma que està a l'espera que Salut contempli aquesta sol·licitud per aplicar-la al CP Brians 1 i que reduirà l'ocupació als centres oberts. Informen també que s'han enviat 1500 mascaretes FFP2 més.

13 de juny

Després que diverses internes del mòdul de dones del CP Brians 1 fossin trobades prenent begudes realitzades amb gel hidroalcohòlic i cola a la biblioteca del mòdul, la direcció del centre decideix retirar-ne el gel desinfectant. Fonts penitenciàries informen que en altres zones del CP Brians 1 sí es mantenen els hidrogels però que, en canvi, en altres centres com el de Quatre Camins no s'han arribat a subministrar.

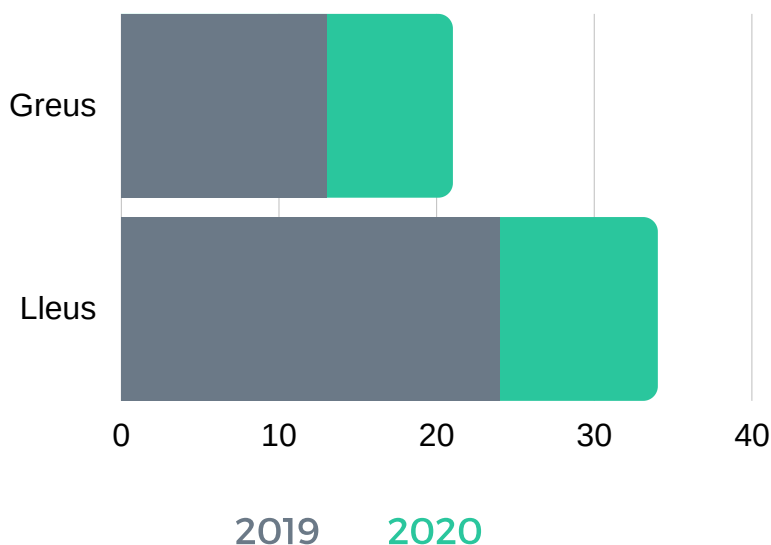


19 de juny

Justícia i Salut alerten sobre l'augment del risc de sobredosi al començar a reprendre els vis a vis en alguns CP i impulsen una campanya de reducció de danys dirigida a les persones privades de llibertat. Segons informen, el nombre de sobredosi s'ha reduït a la meitat durant el període de confinament. Durant tot el 2019, van morir 7 interns per sobredosi.

En el que portem d'any, i a l'espera dels resultats definitius de les autòpsies, s'han registrat 4 morts probables per sobredosi. D'aquestes, dues durant un permís fora del centre, i dos més a l'interior de la presó. De les morts a l'interior dels centres, una és anterior a la pandèmia i l'altra, en ple confinament.

GRÀFIC 4: EVOLUCIÓ SOBREDOSIS ALS CP CATALANS



26 de juny

Salut informa que a data d'avui s'hauria d'haver realitzat la prova a 5982 professionals penitenciaris, dels quals s'han presentat 4182.

De les proves realitzades, han donat negatiu 4082, positiu 100 i no concloents 126.

Des d'UGT presons sol·liciten que es realitzi proves PCR a tots els nous ingressos per evitar les quarentenes de 7 dies i que només hagin de romandre en el departament d'ingressos 48/72 h.

29 de juny

Amb l'entrada en Fase 3 dels CP catalans se suprimeix el període de quarantena per als nous ingressos.

30 de juny

Respecte del material de protecció, des de la SMPRAV s'anuncia que fins avui s'ha fet lliurament de: 195 ulleres de protecció; 38 termòmetres digitals; 7104 pots de gel hidroalcohòlic; 5971 dispensadors de 400/500 ml gel hidroalcohòlic; 1258 pots d'1 litre de gel hidroalcohòlic; 274.500 guants; 90.500 mascaretes quirúrgiques; 8978 mascaretes FFP2; 9700 mascaretes higièniques; 31405 mascaretes tèxtils; 50975 mascaretes caducades; 700 granotes d'un sol ús; 269 dispensadors de gel hidroalcohòlic; 243 dispensadors de sabó; 176 dispensadors de paper; 5700 bosses de rentat; 5320 coberts d'un sol ús; 25 cintes de senyalització.



6 de juliol

Després que el passat dia 4 la Generalitat tornés a confinar la comarca del Segrià (Lleida) davant l'aparició de nous brots, Justícia torna a Fase 0 al CP de Ponent.

A partir d'aquest moment, els nous ingressos al centre hauran de romandre en quarantena durant 14 dies i s'aplicarà també l'aïllament sanitari als interns/es que hagin de realitzar sortides als jutjats o a l'hospital o per anar a treballar.

A data d'avui són positius 8 professionals i 5 interns d'aquest centre, un dels quals es troba ingressat a la infermeria.

L'administració afirma que continua demanant materials i que continuarà la distribució d'elements de protecció, la instal·lació de mampares (que aquesta setmana finalitzarà al CP Ponent) i la resta d'elements necessaris per adequar els espais.

18 de juliol

Es confinen el mòdul 4 i el 6 del CP Quatre Camins. Interns al Pavelló Penitenciari Hospitalari de Terrassa (PPHT) informen que l'espai destinat a interns amb coronavirus es

troba al màxim de la seva ocupació.

Interns del mòdul d'ingressos del CP Brians 1 i familiars alerten que estan arribant interns procedents del CP Zuera, tot i que en el mateix es van tallar els vis-a-vis el passat 16 de juliol davant la limitació de moviments a la capital aragonesa i el seu entorn.

21 de juliol

La SMPRAV informa que a data d'avui s'han practicat 11.000 proves entre persones privades de llibertat, personal penitenciari i membres d'entitats col·laboradores.

MESURES SOBRE COMUNICACIONS

11 de maig

Amb l'inici de la Fase 0, comencen a autoritzar les comunicacions a través de locutoris entre interns/es de diferents mòduls d'un mateix centre penitenciari, a tots els CP de Catalunya.

18 de maig

Davant l'inici de la Fase 1, el Pla de la SMPRAV recull que els centres penitenciaris catalans puguin començar a autoritzar les comunicacions per locutori amb familiars sempre que la regió sanitària en la qual estigui ubicat el CP es trobi també en Fase 1.

A partir d'aquest moment també podran començar a autoritzar l'entrada de paquets, que hauran de romandre un mínim de 72 hores en quarantena abans de ser lliurats als interns i les internes.

S'estableix també que els familiars poden tornar a ingressar presencialment el peculi

, tot i que des de la SMPRAV es recomana seguir ingressant els diners per transferència bancària o gir postal.

Des de la SMPRAV s'estableix que serà responsabilitat dels familiars o persones properes visitar les persones privades de llibertat complint amb les disposicions en matèria de mobilitat decretades pel Govern. El protocol estableix que s'haurà de reduir al 50% el nombre màxim de comunicants autoritzats a entrar en cada torn, que les visites s'hauran de sol·licitar amb cita prèvia, que tindran una durada de 40 minuts i que tan sols podran entrar al locutori dues persones, en lloc de les quatre tradicionalment permeses.

A més, el centre penitenciari ha de lliurar als visitants mascaretes i guants per accedir a al centre. Les dates concretes en què començaran a implementar-aquestes mesures en cadascun dels centres penitenciaris seran decisió de la direcció de cada centre.



Es reprenen les comunicacions orals (per locutori) amb familiars i cercles pròxims al CP Mas d'Enric i s'autoritza de nou l'entrada de paquets després que el passat 11 de maig la regió sanitària de Camp de Tarragona progressés a Fase 1.

Segueix sense estar permès ingressar el peculi en efectiu. Els familiars han de seguir fent-ho per transferència bancària.

Des de Famílies de Presos de Catalunya informen que hi ha una plataforma amb aigua i lleixiu perquè els visitants es desinfectin els peus i al sostre un mesurador de temperatura. Expliquen que els faciliten mascaretes i guants, encara que poden usar els seus, i que hi ha una persona de neteja que cada vegada que entren i surten del locutori els desinfecta.

Familiars i grups de suport denuncien les dificultats amb què es troben per concertar les comunicacions, en la mesura que el protocol establert per la direcció del CP Mas d'Enric estableix que ha de ser el propi intern o interna qui sol·liciti la comunicació amb el familiar o persona propera i reservar una hora, el qual ha d'informar posteriorment al familiar del dia i l'hora autoritzats.

Segons expliquen els interns/es, no sempre disposen de saldo per realitzar les trucades telefòniques necessàries per coordinar-se amb el familiar per sol·licitar la visita. Expliquen també que s'han trobat amb moltes dificultats en l'ingrés de paqueteria en la mesura en què es troben amb llargues cues i els treballadors/es no poden tocar la roba.





23 de maig

Es comencen a autoritzar de nou les comunicacions orals (per locutori) amb familiars i persones properes al CP Ponent i l'ingrés de paqueteria.

Des de grups de suport a persones preses denuncien que la sensació general és de molta desinformació i molta arbitrietat. Relaten que malgrat que no se'ls permet accedir a la sala d'espera, després d'haver passat pel control tots els visitants esperen junts en una mateixa sala. Expliquen que les mascaretes que utilitzen els presos són de roba, i que diversos interns del centre els van comentar que només en tenen una i que garantir-ne la higiene és responsabilitat dels propis interns.

Els testimonis de familiars són divergents. Mentre alguns relaten que es restringeix a dos el nombre de familiars que poden entrar al locutori a la vegada, altres expliquen que en alguns locutoris hi havia 4 familiars.

Relaten també que no van poder constatar que els locutoris fossin desinfectats entre els diferents torns de comunicacions, ni es controla que els visitants facin ús del gel desinfectant, el que genera que alguns familiars (especialment els d'edat avançada o amb malalties) tinguin por d'anar-hi a comunicar.

25 de maig

Amb el pas a la Fase 2 de la regió sanitària del Camp de Tarragona al CP Mas Enric es poden tornar a reprendre els vis-a-vis familiars, íntims i de convivència.

Als CP ubicats a la província de Barcelona: Wad Ras, Lledoners, Brians 1, Brians 2, Quatre Camins i Joves, es podran començar a recuperar les vistes a través de locutori (amb familiars i cercles pròxims) davant l'avanç a Fase 1 de les regions sanitàries de Barcelona i les seves àrees metropolitanes.

26 de maig

Es comencen a realitzar les comunicacions per locutori amb familiars, i persones properes, al CP Brians 2. Les comunicacions es duen a terme de dimarts a diumenge per evitar aglomeracions durant el cap de setmana.

Des de Famílies de Presos de Catalunya assenyalen que aquest fet ha causat problemes a molts familiars, als que la incompatibilitat amb la jornada laboral els ha impossibilitat anar a visitar els seus familiars. Denuncien també l'escassetat d'autobusos durant la setmana que els permetin arribar als centres penitenciaris de Brians 1 i Brians 2.

Familiars d'interns del CP Brians 2 denuncien que tot i les altes temperatures han hagut de romandre fora del centre penitenciar entre un torn de comunicacions i un altre, i que no se'ls ha permès accedir al centre ni per utilitzar el lavabo.

27 de maig

La SMPRAV anuncia que les videotrucades es mantindran durant tota la fase de

desescalada, encara que podran realitzar-les únicament aquells interns que no poden comunicar-se presencialment amb els seus familiars o persones properes. D'aquesta manera, si els interns o internes reben una única visita (ja sigui d'un familiar o una persona propera), perdrà el dret a formular videotrucades amb la resta dels seus éssers estimats, malgrat que aquests resideixin en una província o regió diferent que els impossibiliti acudir presencialment al CP.

La SMPRAV anuncia també que es manté l'ampliació del nombre i de la durada de les trucades telefòniques, tot i que els presos manifesten que amb el cessament del confinament han deixat de garantir el saldo telefònic als interns sense recursos. Presos i grups de suport informen que durant el confinament aquesta mesura es va traduir en l'ingrés d'un saldo mensual per a trucades de 10 euros, el que sumat a l'elevat cost de les trucades els va permetre molt poques trucades setmanals. Per solucionar aquest problema, la SMPRAV informa que estan treballant en un projecte futur en el marc del qual les trucades es realitzarien a través d'un identificador personal (IP), amb un cost reduït i possiblement gratuït.





Presos i grups de suport assenyalen que mentre en alguns CP com en el de Ponent o el de Quatre Camins no s'han dut a terme restriccions pel que fa a nombre de persones (familiars o persones properes) que poden estar presents durant les videotrucades, en altres CP com el de Mas d'Enric únicament podia estar present un familiar. Informen també de diferències entre centres pel que fa a la durada de les trucades de vídeo (que poden variar des dels 10 als 30 minuts) o les persones amb qui s'autoritza realitzar-les. Mentre en alguns CP com en el de Quatre Camins n'hi ha prou amb estar donat d'alta com a comunicant, en altres CP com el de Mas d'Enric s'exigeix un parentiu amb la persona privada de llibertat per poder realitzar-les.



30 de maig

Comencen a realitzar-se de nou les comunicacions per locutori amb familiars al CP Quatre Camins.

Des de Famílies de Presos de Catalunya informen que els van prendre la temperatura i els van donar una mascareta molt fina, però que no els van facilitar res per desinfectar-se les mans. Relaten que no van observar que es dugués a terme la desinfecció dels locutoris després de cada comunicació, tot i que desconeixen si es van dur a terme amb posterioritat.

1 de juny

A partir d'aquesta setmana comencen a autoritzar-se les comunicacions per locutori al CP Puig de les Basses. Familiars denuncien que els van tenir esperant tres hores a la porta perquè no s'aclarien amb els protocols.

8 de juny

Segons el pla de desescalada previst per la SMPRAV tots els centres penitenciaris catalans entren en Fase 2, pel que a partir del dia d'avui podran començar a reprendre les comunicacions familiars (fins amb 4 persones), de convivència (amb la parella i els fills fins a 10 anys) i els vis-a-vis íntims amb la parella sentimental a tots els centres.

La Direcció de cada centre ha d'establir els seus propis terminis per reprendre les comunicacions i pot adoptar criteris organitzatius diferents.

Des de grups de suport i familiars es queixen per la falta d'informació i la discrecionalitat emprada per cada direcció, fet que ha comportat molta confusió i desinformació entre els familiars.

En alguns CP com el de Ponent o el de Lledoners la Direcció ja ha alertat que no es començaran a reprendre els vis-a-vis fins que el centre es trobi en Fase 3; en canvi, en altres CP, com el de Quatre Camins, des del dia d'ahir la Direcció ja ha informat als interns que poden començar a sol·licitar els vis a vis a través de la instància corresponent.

En els CP de Brians 1 i Brians 2 a partir d'aquesta setmana es podrà començar a demanar hora per als vis-a-vis que ara es programaran també entre setmana. Familiars d'interns al CP Lledoners denuncien la impossibilitat d'anar a comunicar amb els seus familiars presos davant la falta de comunicació viària del centre amb la ciutat de Barcelona.

9 juny

Comencen a realitzar-se de nou les comunicacions vis a vis en els CP Brians 1 i Brians 2.

Alguns familiars es queixen de la falta d'higiene a les sales de vis a vis familiar al CP Brians 2 i que els treballadors penitenciaris no fan ús de les mascaretes.

Des de Famílies de Presos de Catalunya denuncien que ara ha augmentat encara més la descoordinació entre els horaris de visites i els de les línies d'autobús que van a tots dos CP. Segons expliquen, hi ha comunicacions que acaben més tard que la sortida de l'últim autobús, el que els obliga a agafar un taxi fins a Martorell (amb un cost d'uns 15 euros) i des d'allà un tren fins a Barcelona.

13 de juny

Al CP Mas d'Enric es realitzen els primers vis a vis.

Al CP Wad Ras es realitzen les primeres comunicacions per locutori amb familiars i afins.

26 de juny

Organitzacions de la societat civil denuncien que l'incompliment del dret de les persones privades de llibertat a complir condemna



en el seu lloc d'arrelament ha comportat vulneracions per a aquestes persones durant la fase de desconfinament i exigeixen que s'adoptin mesures per garantir el compliment d'aquest dret.

En molts casos les persones privades de llibertat compleixen condemna en un centre penitenciari ubicat en una província diferent respecte de la d'arrelament. És un problema que afecta en particular manera els interns classificats en primer grau, a l'ésser traslladats amb freqüència per raons regimentals.

Actualment 564 persones catalanes o amb arrelament a Catalunya compleixen condemna en una altra regió, el que sumat a les limitacions a la mobilitat fruit de la desescalada ha impossibilitat que aquestes persones puguin retrobar-se amb els seus familiars.

4 juliol

Des de Famílies de Presos de Catalunya denuncien la manca d'informació a les famílies i de puntualitat en els horaris de comunicacions al CP Quatre Camins, el que els dificulta coordinar-se amb els horaris dels autobusos; per contra, expliquen que si elles arriben un minut tard ja no els permeten accedir al centre.

6 juliol

Després que el passat 4 de juliol el Govern de Catalunya decretés de nou el confinament de la comarca del Segrià (Lleida), Justícia suspèn totes les comunicacions al CP Ponent mentre duri el confinament perimetral.

Els familiars tampoc podran ser atesos al CP ni podran desplaçar-s'hi per portar-hi paquets o ingressar-hi peculi.

Justícia informa que la interrupció de les comunicacions es tornarà a compensar amb el sistema de videotrucades.



18 de juliol

Des de Famílies de Presos de Catalunya informen que se suspenen de nou els vis a vis a tots els centres penitenciaris catalans. Mostren la seva indignació davant la nova incomunicació de les persones privades de llibertat. Segons expliquen, les famílies no han estat avisades amb antelació trobant-se moltes d'elles aquest matí davant les portes dels CP amb les visites suspeses.

19 de juliol

Des de Famílies de Presos de Catalunya informen que avui s'autoritzen de nou els vis a vis al CP de Brians 1. La sensació de les famílies és de completa desinformació.

21 de juliol

La SMPRAV anuncia oficialment la suspensió de les comunicacions vis a vis en tots els CP de Catalunya. Sí que es mantenen les visites d'amics, familiars i advocats per locutori, amb la recomanació que no es desplacin les persones que provinguin de zones afectades en la mobilitat.

També s'ajornen totes les celebracions de nocés.

S'hi admeten paquets, però hauran de passar una quarantena de 72 hores abans de ser lliurats als interns destinataris.



ACCÉS AL SERVEI D'ORIENTACIÓ JURÍDICA PENITENCIÀRIA (SOJP) I COMUNICACIONS AMB ALTRES ADVOCATS I ADVOCADES

La SMPRAV decreta que durant el període de desescalada qualsevol intern/a té dret a rebre visita per locutori per part del seu advocat designat o d'un advocat del SOJP, amb independència de la fase en què es trobi el centre penitenciari.

Els protocols descrits en el seu pla d'acció estableixen que l'entrada dels advocats al centre ha de seguir les normes generals previstes per la resta dels clients: mascareta i guants obligatoris, control de temperatura corporal, i distància social de seguretat. En els espais de comunicacions no es poden ajuntar interns de diferents mòduls, l'intern ha de portar la mascareta durant tota la durada de la comunicació i un cop acabada la comunicació el locutori haurà de ser degudament desinfectat.

En el cas que un advocat vulgui visitar un intern contagiats, el centre penitenciari ha de comunicar al lletrat la impossibilitat de realitzar la visita, informant també de la data aproximada en la qual la visita podrà realitzar-se.

Es constata que a almenys en alguns centres no es compleix amb el protocol de desinfecció dels locutoris en el context de les entrevistes amb els lletrats.

A Lleida el nou confinament de la comarca del Segrià a partir del 4 de juliol impossibilita als advocats i advocades de l'Il·lustre Col·legi de Lleida accedir al mateix per a poder realitzar les videoconferències amb els interns i internes, i no s'ha adaptat fins al moment cap protocol per que aquests advocats puguin realitzar les videoconferències sense haver de desplaçar-se al Col·legi.

Pel que fa a el servei del SOJP, aquest es presta de manera diferent en funció del CP.

Fins al moment s'ha mantingut l'opció d'oferir el servei per videoconferència als CP en què va estar actiu durant el confinament. En alguns CP, com en els de Wad Ras, Lledoners, Quatre Camins i Puig de les Basses, es permet a més l'accés als lletrats a través de locutori però no als despatxos de què disposen aquests lletrats en tots els CP. Això comporta que se segueixin produint les problemàtiques que es van fer evidents durant la fase de confinament derivades de la manca d'accés al programari informàtic que utilitzen aquests lletrats i lletrades que els permet consultar les peticions, els facilita la realització d'escrius i els permet imprimir-los per lliurar-los als interns i internes directament, garantint-ne d'aquesta manera la confidencialitat.

Al CP Ponent amb anterioritat al nou confinament es va oferir als lletrats i lletrades del SOJP deixar d'oferir el servei telefònic i començar a reprendre les vistes per locutori sempre que tots els lletrats hi estiguessin d'acord. Atès que hi havia advocats amb perfils de risc es va decidir seguir prestant el servei per telèfon.

Des del SOJP s'informa que des de gestió penitenciària i des de tots els centres estan en coordinació per poder prestar el servei el millor possible.

MESURES ÀMBIT REINSERCIÓ

ACTIVITATS DE TRACTAMENT I EDUCATIVES

7 de maig

La SMPRAV estableix que, considerant la possibilitat dels treballadors penitenciaris de sol·licitar vacances i permisos, es garanteix la presència del 70% del personal del règim interior i el 30% del personal de rehabilitació. Cada professional de rehabilitació (psicòlegs, juristes, educadors i treballadors socials) ha de treballar sempre en la mateixa unitat. En cada unitat es construeixen dos equips – cada un integrat, com a mínim, per un professional – que presten servei durant dies alterns.

11 de maig

Amb l'inici de la Fase 0 es comencen a autoritzar de nou les sortides pels interns en tercer grau o en 100.2 RP, ja sigui per a treballar, realitzar programes de tractament o per a realitzar voluntariat.

Les Juntes de Tractament (JdT) de tots els CP comencen a programar les activitats i programes interromputs durant el confinament en funció dels recursos humans i espais disponibles. Es comencen a implementar els programes més urgents. A partir d'aquest moment les JdT hauran de començar a realitzar l'avaluació dels interns/es que tenien previst el primer permís o la progressió de grau durant els tres trimestres que queden de l'any 2020 i podran començar a autoritzar permisos extraordinaris.

Es reprenen també algunes de les activitats esportives, es reobren de nou els gimnasos intramodulars i la zona esportiva oberta, que només es podrà utilitzar per a fer esport individual i per interns d'un mateix mòdul.

12 de maig

Diverses organitzacions de defensa dels drets humans sol·liciten a la SMPRAV reactivar les activitats de tractament i les formatives, o la derivació a recursos externs en la mesura en què les mateixes permetin complir amb el manament constitucional de la pena privativa de llibertat: la reinserció i la resocialització de les persones preses.

Des d'aquestes organitzacions s'incideix en la necessitat de recuperar el ritme legal de celebració de Juntes de Tractament i, amb això, l'adopció d'acords referents a la classificació de les persones privades de llibertat, concessió de permisos i sortides programades.

17 de maig

Pel que fa a l'activitat escolar (suspesa a escala comunitària) el Pla de la SMPRAV estableix que es continuï amb les mesures adoptades durant la fase de confinament, pel que la mesura es mantindrà suspesa durant tot el període de desescalada, no preveient la seva represa fins al final del nou curs escolar a partir el mes de setembre.

Malgrat els esforços per a fomentar la didàctica online, les dificultats derivades de la falta d'efectius de l'àrea de servici interior i desenvolupament, quins haurien de donar suport a la realització d'aquesta activitat davant l'absència dels professionals d'educació, han comportat que la majoria dels interns/es hagin vist els seus estudis totalment paralitzats.

Des de la SMPRAV es va decretar la necessitat de donar prioritats al manteniment de l'activitat docent amb els alumnes de nivells més baixos, per a no interrompre l'adquisició de competències.

Per a la totalitat d'activitats grupals, els protocols estableixen que durant tota la desescalada no es puguin ajuntar en la mateixa activitat presos de mòduls diferents, tot i portar la mascareta. Aquesta mesura romandrà en vigència possiblement fins al setembre, i es desaplicarà sempre que en el centre penitenciari no hi hagi mòduls confinats i no s'hagin registrat nous casos positius almenys durant tres setmanes.

Pel que fa a les activitats grupals de rehabilitació i atenció individualitzada el pla de desescalada preveia l'increment progressiu del nombre i diversitat de l'oferta d'activitats, mantenint certes normes de seguretat. Les mesures de protecció adoptades durant la transició, com a la reducció dels grups per a garantir el distanciament social i la reducció de les plantilles, ha forçat realitzar adaptacions per a la impartició dels programes. Entre les mesures cal destacar-ne tres:

(1) La prioritització d'interns segons necessitat i previsions del PIT, és a dir, prioritzar aquells interns/es als que els queda un menor temps per a finalitzar la seva condemna o que tenen previstos permisos aviat. Aquesta mesura ha comportat que molts interns denunciïn que s'han sentit de nou completament abandonats pels professionals de la JdT durant el procés de desescalada (com va passar durant el confinament), veient per tant alentits els seus processos de reinserció social i, per tant, el gaudi de beneficis penitenciaris com a permisos o tercers graus.

Tot i que des de la SMPRAV asseguruen que en cap moment les JdT han deixat de celebrar-se, alguns/es interns/es denuncien que des de la JdT no han actualitzat els PIT, que no han realitzat cap programa de tractament tot i estar a punt d'acabar la seva condemna, han vist rebutjades les propostes de progressió de grau o de permís per a factors aliens a la seva condemna, o que els han realitzar les revisions de grau sense ni tan sols haver-los visitat els professionals de la JdT.

(2) Adaptacions dels programes: prioritzant la impartició dels programes de tractament en la seva modalitat intensiva (de menor duració) o realització els interns/es algunes de les sessions de forma autònoma amb el material que els hi era facilitat pels professionals.

(3) Reubicació d'interns/es: s'ha traslladat a alguns interns als mòduls en el que s'han realitzat els programes de tractament amb la finalitat de garantir que no s'ajuntin interns de diversos mòduls.

18 de maig

Amb l'inici de la Fase 1 es comencen a implementar els programes específics de tractament valorats com a prioritaris en la Fase 0, atorgant preferència a aquells interns que tinguin previstes sortides i progressions a curt termini. També s'autoritzen les activitats esportives col·lectives de baix contacte amb interns d'un mateix mòdul, a més de les individuals.

8 de juny

Amb l'entrada en la Fase 2 marcada per la SMPRAV es comença a normalitzar la jornada laboral presencial pels professionals de rehabilitació i s'inicia un increment progressiu del nombre d'entitats col·laboradores i de voluntariat que realitzen programes d'intervenció en el CP catalans.

A partir d'aquest moment s'inicien també les activitats d'informació i sensibilització dirigides a interns amb permisos. Pel que fa a les activitats esportives, es reobren els poliesportius, tot i que el seu ús queda limitat a esports de baix contacte i a interns d'un mateix mòdul.



29 de juny

Amb l'inici de la Fase 3 marcada per la SMPRAV les Direccions de cada CP podran autoritzar que les JdT tornin a aprobar que els interns i internes puguin sortir de permís o sortida programada, sempre que el centre penitenciari es trobi en Fase 3 i la localitat on vagi l'intern es trobi en una regió sanitària que estigui en Fase 3.

Els interns i les internes que puguin gaudir de permisos seran ubicats i hauran de conviure en el mateix mòdul, per a evitar el contacte amb la resta d'interns. En els casos en què aquests interns/es tinguin assignat un destí que no es dugui a terme en el mòdul on resideixen (el mòdul de sortides), hauran de triar entre sortir de permís o mantenir el destí.

Aquests interns/es desenvoluparan les activitats previstes en els seus PIT, començant a implementar-se a partir d'aquest moment les activitats i programes específics que es realitzin en les unitats de permisos i sortides i les activitats orientades a la informació i sensibilització dels interns/es que realitzin sortides amb la finalitat de preparar-les per a la seva sortida en llibertat.

A partir d'aquest moment es reobren també les biblioteques dels CP i es reprenen totes les activitats esportives, tot i que segueixen sense poder ajuntar-se interns de diferents mòduls en espais tancats.

6 de juliol

Davant el confinament de la comarca de Segrià (Lleida) i la conseqüent regressió a la Fase 0 del CP de Ponent, els permisos aprovats a interns i internes del CP han quedat en suspens, de la mateixa manera que els trasllats que tinguin com a origen o destí el CP Ponent.

Es suspenen també les activitats de les entitats col·laboradores, de voluntariat i religioses.

21 de juliol

La SMPRAV també limita l'accés de voluntaris a l'interior de tots els CP de Catalunya. Es permet l'entrada als professionals d'entitats col·laboradores que present serveis en els centres per a fer programes de suport a les persones amb discapacitat, programes de toxicomanies i mediadores culturals, entre d'altres, excepte en el CP Ponent on només podran accedir-hi els mediadors.

En la mateixa línia, la SMPRAV ha decidit ajornar els permisos dels interns que tinguin com a destí les zones afectades en la seva mobilitat. La resta d'interns podran seguir sortint de permís però hauran d'ubicar-se en mòduls específics sense contacte amb la resta d'interns del centre per a evitar contagis i, quan reingressin, hauran de romandre uns 10 dies a les seves cel·les. Els interns en tercer grau i els que compleixin la pena en 100.2 podran continuar amb les sortides.

La SMPRAV també ha decidit suspendre les sortides programades per a participar en activitats culturals i esportives col·lectives; la suspensió de visites col·lectives en l'interior de les instal·lacions per part de persones alienes en els centres; la suspensió dels trasllats, excepte els que responguin a motius de seguretat, judicials o sanitaris; i l'ajornament dels trasllats del sistema català i espanyol, i viceversa.

EL TREBALL PENITENCIARI I LA FORMACIÓ OCUPACIONAL

TREBALL PRODUCTIU

Des del CIRE s'informa que, com a resultat de l'emergència sanitària produïda per l'expansió de la COVID-19 s'han vist afectats pràcticament la totalitat dels tallers productius industrials dels CP, exceptuant algun cas en concret. Tal afectació ha estat fruit principalment de la situació en la qual s'han vist les empreses col·laboradores (realització d'ERTE, suspensió d'activitat per reduccions en la producció, etc.) i existeix tant en el sector privat com en el públic, tot i que pel que fa al segon hi hauria d'exceptuar els serveis que es prestin al Servei de Salut català, que han facilitat el manteniment d'activitats en alguns tallers de confecció, especialment dels CP Ponent, Quatre Camins i Brians 2.

Per altra banda, la necessitat d'adaptar el treball en compliment dels protocols sanitaris han obligat a aplicar en tot moment el principi de no concurrència d'interns de diferents mòduls, el que ha causat un gran impacte en els tallers productius, especialment en els industrials, que s'han vist obligats a reduir la seva força de treball.

Aquest impacte ha estat molt menor en els CP l'estructura del qual permet la ubicació dels tallers en l'interior de cada mòdul residencial, com els centres de Brians 1 i Ponent.

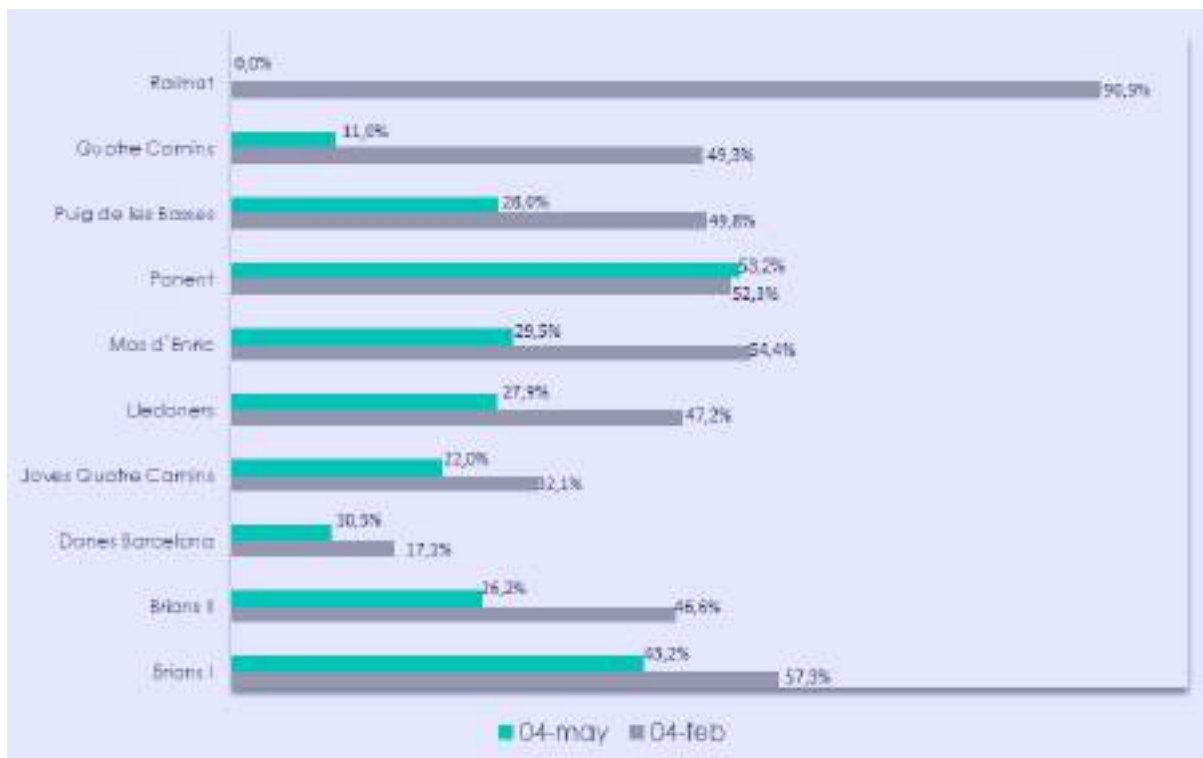
Un altre dels factors d'influència ha estat el desenvolupament de la pandèmia en l'interior dels CP. La detecció de casos positius entre els interns i internes ha tingut com a conseqüència el confinament en les unitats residencials i l'aplicació del temps de quarantena, el que ha generat la falta d'assistència al treball i/o tancament dels espais de treball, en els tallers no considerats essencials.

La confluència de tots aquests factors ha generat que a 31 de maig es constatés una reducció del 35% del treball de tots els tallers industrials existents en els CP catalans, no estant previst un increment del mateix durant el període de desescalada. Aquesta afectació ha estat molt menor en els tallers de serveis (cuina, bugaderia, forn, cafeteria o economat i els serveis auxiliars de caràcter intramodular) que, al ser considerats en la seva gran majoria essencials, només s'han vist reduïts en un 2%.



Tots els treballadors d'aquests serveis foren situats en mòduls residencials concrets amb la finalitat de poder garantir-los, sent impossible adoptar tal mesura en els tallers industrials a causa de l'elevat volum de persones internes que hi treballen.

Gràfic 5: Percentatge d'activitat als tallers industrials respecte el global d'ocupació a cada centre penitenciari



Font: Elaboració pròpia en base a informació lliurada pel Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE)

FORMACIÓ OCUPACIONAL

En el marc del seu pla de transició del confinament a la desescalada, des del CIRE es descriuen les mesures a adoptar per a l'organització de les activitats formatives i de reinserció laboral, entre les que s'haurien de destacar: l'adequació de les aules de formació dels espais d'entrevistes en funció del nombre de participants en cada acció formativa i de les dimensions de cada una de les aules, així com l'adopció de les mesures de protecció i prevenció per a cada cas (el distanciament físic, l'ús de mascaretes, el rentat de mans o el gel hidroalcohòlic, les pautes de neteges i ventilació).

Pel que fa a la formació que imparteix el CIRE, durant el confinament s'ha ajustat a l'activitat productiva estrictament necessària i indispensable per a atendre les necessitats de les persones en el desenvolupament de les seves funcions.

Únicament es varen portar a terme formacions específiques sobre el pla d'higiene i neteja necessària per a tots els centres penitenciaris de Catalunya, realitzant-se 40 accions formatives (modalitat presencial i on-line) en les que es va formar a uns 500 interns/es entre tots els centres penitenciaris de Catalunya.

Ja que l'activitat formativa va quedar suspesa, es varen transformar les aules de formació de confecció dels centres penitenciaris en tallers productius amb l'objectiu de fabricar tot tipus de material sanitari (bates, mascaretes, pantalons, camises) i així abastir als hospitals durant la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19.

A partir del 15 de juny, el CIRE inicia l'activitat presencial habitual en els CP catalans dels professionals de formació ocupacional i de reinserció, tot i que el reinici de la formació en caràcter presencial grupal queda subjecte a les condicions previstes en el Pla de la SMPRAV i a la seva aplicació en funció de l'evolució de cada una de les regions sanitàries.

Les principals actuacions que es van desenvolupar a partir d'aquest moment van ser: el disseny del pla de formació professional d'ocupació pels pròxims mesos, programant les accions formatives, adoptant les actuacions i mesures necessàries per a garantir la seguretat en la salut de les persones treballadores i els alumnes participants, i la selecció d'alumnes participants més adequats d'acord amb les seves competències professionals i personals, necessitats, inquietuds i motivacions, d'acord amb els requisits que determina les especialitats formatives i, especialment, tenint en compte les mesures preventives adoptades per la SMPRAV respecte a no barrejar persones de diferents mòduls, entre d'altres.



MESURES DE REDUCCIÓ DE LA POBLACIÓ PENITENCIÀRIA

El passat 12 de maig nombroses organitzacions socials en defensa dels drets humans presentaven davant la SMPRAV unes propostes per a la desescalada en els centres penitenciaris respectuoses amb els drets de les persones preses. Entre les mesures sol·licitades cal destacar el manteniment dels tercers graus amb control telemàtic, telefònic o personal amb l'objectiu de mantenir la reducció de la població reclusa i la necessitat d'adoptar mesures tendents a concedir règims oberts i de detenció domiciliària per a persones en règim de l'article 100.2 del Reglament Penitenciari, de majors de 65 anys, dones embarassades o mares amb fills/es dins presó, o de persones amb malalties cròniques, i les progressions a tercers graus per a aquelles persones amb condemnes curtes o be que ja estiguessin gaudint de permisos abans del confinament, així com les persones que ja han complert les tres quartes parts de la seva condemna.

Durant el període de desescalada, la SMPRAV no ha adoptat mesures posteriors de reducció de la població respecte d'aquelles implementades durant el confinament, període en el qual es va autoritzar que el 17% de la població penitenciària catalana pogués passar el confinament en cada en aplicació de l'art. 86.4 del RP.

La SMPRAV va establir que amb la finalitat de preparar el retorn a la nova normalitat a partir de la Fase 3 (29 de juny) les Juntes de Tractament havien de començar a planificar la revisió de la situació dels interns en 86.4 R i el seu eventual reingrés en els centres. Des de l'Administració es va decretar que es portaria a terme una obertura progressiva dels centres oberts, reduint el nombre d'interns en tals centres per davall del 60% dels que havia amb anterioritat a la crisi sanitària. L'objectiu consisteix en reduir al màxim la presència en aquests centres d'interns/es en l'art.86.4 RP, tot i que aquells que varen incomplir els criteris han retornat als centres.

Sota la mateixa òptica, es decreta també la necessitat de realitzar una redistribució de la població en tercer grau, tenint en compte el número actual d'interns en els centres ordinaris (370) i les capacitats dels centres oberts, preveient la necessitat d'adaptar plantilles.

S'estableix, a la vegada, la pertinència d'aprofundir en la utilització de mitjans telemàtics de control, així com la dotació de dispositius per a videoconferències, permetent garantir la gestió del medi obert sense necessitat d'incrementar la presència dels interns/es i els professionals en els CP.

Així mateix, la SMPRAV decreta la necessitat d'activitat la llibertat condicional, portant-se a terme valoracions dels penats que compleixen amb les mesures favorables, davant l'augment substancial del número de població en tercer grau amb l'aplicació de l'art. 86.4 RP com a resultat de les mesures adoptades durant la fase de confinament.

VALORACIONS

Contràriament al que havíem senyalat a l'anterior informe "Gestió de la crisi del coronavirus en els centres penitenciaris catalans (març-maig 2020)", respecte del caràcter reactiu de les mesures implementades per la SMPRAV per a fer front a l'emergència sanitària, considerem que en la fase de desescalada l'actuació de l'administració ha sigut més bé proactiva i no ha estat caracteritzada per una falta de planificació, com va ocórrer en la fase anterior.

El Pla elaborat per la SMPRAV, de fet, és molt detallat, i com s'ha explicat al llarg de l'informe, preveu un protocol per a cada activitat i cada moviment que s'ha de realitzar en els CP catalans.

En general, podem destacar positivament el fet que la SMPRAV comencés a planificar l'organització de la desescalada a les presons de la comunitat autònoma amb antelació i minuciosament.

L'administració ha prestat una particular atenció - en col·laboració amb el programa de Salut Penitenciària - a l'organització i a la implementació en les mesures sanitàries en tots els nostres centres penitenciaris catalans. Primer de tot, cal tenir en compte que complir amb les mesures sanitàries de distanciament físic en una institució total i tancada com és la presó és molt complicat, per no dir impossible.

Malgrat les presons catalanes no estiguin afectades per l'amuntegament, al contrari a algunes presons del resta de l'Estat o d'altres països europeus com els de l'Est d'Europa o d'Itàlia, mantenir en cada espai la distància de seguretat entre reclusos d'1.5 m és extremadament complex.

Així i tot, tot i l'esforç realitzat, hem pogut constatar que en molts casos les mesures sanitàries no s'han completat: ens referim a la falta de desinfecció dels locutoris, a les queixes de diversos interns que han manifestat haver rebut només dues mascaretes des de l'inici del confinament, la falta de punts de gel hidroalcohòlic en algunes presons, i l'entrega preferent de mascaretes de tela respecte a les quirúrgiques.



Pel que fa a la campanya comunicativa ad hoc activada per la SMPRAV sobre el risc de sobredosis per a les persones privades de llibertat, coincidint amb la Fase 2 i la conseqüent represa dels vis a vis, creiem que responsabilitzar, generalitzant, als familiars de les persones privades de llibertat de l'entrada il·legal de la droga en les presons no pot considerar-se una iniciativa molt oportuna, tenint en compte que durant el confinament un funcionari del CP Lledoners fou detingut per haver intentat introduir droga a l'interior del CP.

Pel que fa al dret a les comunicacions de les persones privades de llibertat valorem positivament que la SMPRAV hagi reconegut que el sistema de videotrucades i videoconferències, al haver estat una resposta urgent davant una situació d'emergència, no ha permès garantir els estàndards mínims relatius a la intimitat de les trucades, la preservació de les víctimes i d'espais amb bona cobertura, comproment-se a portar a terme una revisió per a millorar el servei. Des del SIRECOVI considerem que durant tota la fase de desescalada s'hauria hagut de mantenir la possibilitat de fer videotrucades per a tota la població penitenciària, i no només per a aquells/es interns/es que no reben cap visita. S'ha destacar que molts familiars són persones majors o pertanyen a col·lectius de risc que per raons de salut no es desplacen al centre penitenciari; és injust que no es puguin comunicar per videotrucada amb la persona presa només perquè aquesta ha rebut una visita, per exemple, d'un amic o d'un altre familiar. Respecte això, considerem que la utilització de mitjans tecnològics, sobretot en l'àmbit de la comunicació, no ha de ser una excepció per l'actual context de crisi sanitària sinó que hauria de ser una

mesura permanent del sistema penitenciari del segle XXI.

Pel que fa a la modalitat de reservar locutoris per a realitzar vis a vis, el sistema implementat en alguns centres, com s'ha destacat anteriorment, preveu que sigui el mateix intern/a qui acabi decidint el dia i l'hora de la visita, sense tenir la possibilitat de consensuar-ho abans amb l'amic o familiar.

Des del SIRECOVI convidem a l'Administració a que revisi tal protocol, en el sentit que siguin els mateixos familiars o amics que puguin trucar al centre per a agafar cita, tal com han anat reclamant els grup de recolzament i l'associació Famílies de Presos de Catalunya.

A més, el protocol que preveu que qui es trobi en mòduls per a contagiats no puguin realitzar cap trucada telefònica, impossibilitant-lo per tant a mantenir la comunicació amb la família, hauria de revisar-se, ja que l'estat de vulnerabilitat de la persona privada de llibertat estant malalta és probablement major.

En relació amb el servei del SOJP, hem mirat amb preocupació la situació del CP Ponent després del confinament del Segrià. A l'haver-se tancat la seu de l'Il·lustre Col·legi d'Advocacia de Lleida (ICAL), els advocats i les advocades no poden realitzar videoconferències amb els presos i preses, ja que no s'ha implementat un sistema que prescindeixi de l'accés a la seu de l'ICAL.

En l'àrea de tractament hem detectat algunes deficiències. Com és sabut, la bona evolució tractamental és fonamental per a l'accés als coneguts com beneficis penitenciaris.

Això implica concretament que si una persona privada de llibertat no participa en les activitats i programes de tractament marcats en el seu PIT, tot i trobar-se en un moment del compliment de la pena que li permetria començar amb els permisos i les sortides programades, no podrà començar a gaudir d'ells.

Durant el desconfinament només han pogut accedir als programes específics aquells interns i aquelles internes que es troben ubicats en els mòduls on es realitzen tals programes, ja que segueix estant prohibit ajuntar interns de diferents mòduls.

En la participació en les activitats tractamentals s'ha prioritzat aquells interns que tenien previst sortir del permís en breu i que ja havien complert gran part de la seva condemna. Cal preguntar-se, i tot els altres presos i preses que es troben en segon grau de tractament? I, inclús, els interns que són classificats en primer grau de tractament (els que haurien de rebre una atenció encara més individualitzada)? Perquè la pena privativa de llibertat pugui considerar-se legítima des del punt de vista de la legalitat material, és necessari que compleixi amb la finalitat establerta pel dictat constitucional, és a dir, la rehabilitació, o, millor dit, la reinserció social de la persona presa. Urgeix que es reactivin tots els programes de tractament i es reprenguin per complet l'atenció individualitzada a les persones privades de llibertat.

Ens preocupa també la falta de personal de l'àrea de rehabilitació, que es nota especialment pel període vacacional (recordem que la presència mínima del personal de tractament està fixada al 30%) i, en particular del personal de l'àrea de salut mental que encara no s'ha reincorporat segons els estàndards pre-covid.

Pel que fa als interns i internes que treballen o tenen assignat algun destí, i al mateix temps haurien de poder sortir de permís, crida l'atenció que es vegin obligats/ades a triar entre gaudir del permís perdent la feina, o quedar-se amb la feina renunciant al permís. Es tracta d'una mesura discriminatòria que s'hauria de revisar, trobant mecanismes alternatius més respectuosos amb els drets de les persones privades de llibertat.

En relació amb les mesures de reducció de la població penitenciària, tenint en compte que l'emergència sanitària no es pot donar per acabada i que probablement haurem de conviure amb aquesta situació també en els pròxims mesos, sol·licitem que, per una banda, es mantinguin els art. 86.4 RP ja concedits, evitant el reingrés dels interns interessats, i per altra que les JdT segueixin estudiant la progressió en tercer grau acompanyada de la detenció domiciliària per la resta del col·lectiu penitenciari, sobretot per a aquells interns i aquelles internes que presenten malalties prèvies i es troben en un estat de major vulnerabilitat.

Finalment, constatem amb tristesa que durant la fase de desescalada el món penitenciari hagi tornat a desaparèixer dels mitjans de comunicació, quedant, com de costum, invisibilitzat. Producte d'això ha sigut també la falta d'informació publicada sobre el número de contagiats i en general sobre les mesures que s'anaven implementant progressivament en els centres penitenciaris catalans, generant confusió i desesperació en les persones privades de llibertat i als seus familiars.

